

İDARE HANE

İzmir Türk Ocağı
dairesi mahsusa

FİKİRLER

ABUNA

Seneligi «24» nusha
itibariyle «300»
kuruştur

Cilt: 2

1 Mart 1929

Sayı : 34

Musahabe:

Pavul Gahbe söylerken

ALİM İLE SAN'ATKÂR

Âlim haricî âlemi zihinle ve elle karıştıran adamdır : âlimin aradığı şey bu âlemin kanunlarıdır . âlim olmuştur , olanı , olacağı arar . İlimin vazifesi bize doğruyu öğretmektir . bu doğru âlimde değil haricte, tabiattadır . âlim afakî şeyi bir zekâ ile çalışır . İlimin tatbikatta neticesi âmelî faydaları temin etmektir . İlim duygu : din , ahlâk milliyet , insaniyet duygularının tesiri altında kalmaz, yalnız bir tesir altındadır . Oda : Doğruluk (Hakikat) dedikleri şey...

Sanatkâr da haricî âlemi zihinle ve elle karıştıran adamdır . şu mühim farklarla : Sanatkârın aradığı şey bu âlemin kanunları değil manasıdır . halbuki âlemde bu mana yoktur . âlem sade kendi zaruretlere tabi, fakat bizim telâkîlerimizden habersizdir . âleme bu manayı veren San'atkârın kendisidir . O halde sanatkâr «âlemi manalı bir tarzda gören adam» demektir . ohalde san'at âlemin manalı bir tarzda görünüşü demektir . ohalde sanatın vazifesi âlemi doğru görmek değil, manalı yani güzel görmektir . San'atkâr âlemi niçin

Birinci gününden itibaren nazarı dikkatimi celbediyordu . Uzun boyu , kır düşmüş uzun sakalı , keskin nazarları sakın tavrıyla hiç söylemiyor, Daima dinliyordu . Bilhassa giyinişi daha ziyade tecessüsümü tahrik ediyordu . Daima dizlerine kadar uzun çorapları kısa pantolonu , avcı caketini kravatsız açık gömleğiyle konferansa geliyordu . Her taraftan büyük bir hürmet gördüğünü görünce bu hulyavî adamın büyük bir şahsiyet olduğunu tahmin ediyordum .

Konferansa bir az geç yettiğim bir günde kendisini kürsüde gördüm . Aynı sakın tavrıyla konferans veriyor , yavaş bir sesle , jestsiz , tabii bir surette kendini müdafaa

böyle görüyor ? gizli , kaçıcı duygularına bir kalıp yapmak için güzellik denilen bu manevî âlem meydana çıkmak için renk, ses, söz denilen maddelere mühtaçtır . İlim bize doğruyu , zarureti öğretiyor . San'at bize güzel hürriyeti öğretiyor :

Darülfünun Müderrislerinden

İSMAIL HAKKI

ediyormuş gibi söylüyordu . Orada bulunanlar dindarane bir hürmetle kendisini dinliyorlardı . Tanıdığım bir fransız muallimesine, bir fırsat bulup bu zatın kim olduğunu sordum . Bir az hayretle yüzüme baktı .

— Meşhur Alman Pedagoğu Pavul Gahbe dedi , ve söylediği sözleri tercüme lütüfünde bulundu . işte dinlediklerim .

«Yeni terbiyede hadiselerden istifade birinci derecede haizî ehemmiyettir . ben mektebimde buna hususî bir ehemmiyet atfederim .

Bunu vazih bir surette anlatmak için bu derslerden birini nakledeceğim . Umumî harpta bir tesadüf mektebimizin yanına bir balon getirmişti . Ve balon mektep civarında uçuş yaptıktan sonra yere indi . Bunu gören talebesi etrafına toplandı .

Balon komandanı olan zabıt çocukların heyecan ve tecessüsünü görünce ..

— Çocuklar ? dedi, içinizden tayyareye binmek isteyen varmı ?

Bu teklifi bir çok heyecanlı sesler takip etti . ve içleri-

nden en atılganı balona atıldı balon çocukların takdîrkâr işaret ve alkışları arasında yavaş yavaş yükseldi. Yere indiği zaman uçmak arzusunda bulunan çocuklar balona girmek heyecanı ile yekdigeriyle müsabaka ediyorlardı. bunu gören balon kumandanı elini uzattı sert ve asabi bir vaziyetle :

— Çocuklar durunuz, dedi ilk defa hanımlar binecektir. Bunun üzertne hanımlar bindiler, bunu ikinci bir katile takip etti. Balon komandanının sebat ve nezaketi hepimizi hayran ve meftun ediyordu. Bir çok uçuşlardan sonra gaz bitti. Balon yere inmek zaruretinde kaldı. bunu toplamak ve yerine nakletmek icap ediyordu. Mühim ve heyecanlı bir faaliyet sarfı lâzım geliyordu. Zabit komanda mevkiine geçti.

Elli çocuk etrafına toplandı. Zabit yüksek sesle komanda ediyor çocuklar en ufak işaret üzerine diz çökmüş bir vaziyette balonu kaplıyor, zabitin en ufak bir emrini derhal ifa ediyorlardı. bu müşterek hareket yüksek bir dalga gibi alçalıp yükseliyordu.

Balon katlandıktan sonra arabaya yükletildi, çocuklar mektebe avdet etti her kes daima gördüklerinden bahsediyordu. öyle yemeğini zabit mektepte yedi, yemekten sonra balona ait kabili nakıl levazımı yanında olduğu halde kürsiye çıktı. ve balonu sevkeden aletlere, uzun uçuş seyahatından bahsetmeğe başladı. İki defa aletlerin vazifesini anlattı. Sonra uçuşlarını hikâye etti. Her türlü rüzgârlar ortasında

ZENGİN OLMAK İSTERDİM

«Muhteşem kıza»

Çok deyil gözlerinden bir selam almak için
Orda bunalmak için, kalbini çalmak için
Zengin olmak isterdim

Çok deyil bir gün için seni sarayım diye
Göysünün mihrabında ben yalvarayım diye
Zengin olmak isterdim

Ey uzun eteyinde aşkı sürükleyen kız
Güzellerin içinde yalnız benim deyen kız
Kulak ver ne söylüyor benim bu günkü derdim
Zengin olmak isterdim

Hayır seni en süslü o en cici tavrımla
Gurur diye içimde büyüttüğüm yavrumla
Seni çiğnemek için senin olmak isterdim
Zengin olmak isterdim

Karantina : Şubat 1929

Celal Enver

hayalen sür'atli bir uçuş yaptı. Rüzgârlardan ne suretle istifade edilmesi lâzım geldiğini anlattı. zabit samimi san'atının bütün inceliğine vakıf zeki bir adam sıfatıyla idare kelâm ediyordu. Çocuklar bu derin ve sert ve heyecanlı tamamen hissediyorlardı. zaten bir makinist olan komandanın nazarlarında yüksek, varılmaz ilâhî bir kahraman olmuştu.

Zabit seyahatin cazip ve hulyavî güzelliğinden sonra tehlike ve ölüm safhasına gelince vaziyetine başka bir ciddiyet verdi. ve sakın bir tavurla :

— Bazen kazalarda olabilir. Fakat çok nadirdir. insan makineye hakim olduktan ve

havanın vaziyetini bildikten sonra tehlike hiçe iner. Bazen öyle dadikalar vardır ki burada büyük bir soğuk kanlılık, bazen de hayatımızı kurtarmak için ölüme ehemmiyet vermemek sepetten kendimizi atmak lâzımdır.

Bu sözler üzerine çocuklar büyük ve korkulu bir heyecan içinde kaldılar. Bunu dinliyen çocuklar soğuk kanlılık hakkında gayri şüurî ne büyük telkinler tahtı tesirinde kalmışlardı. Fakat yalnız bu değil bundan ameli bir ahlâk dersi de almış bulunuyorlardı. bundan sonra Gehibe sustu ve derin alkışlar arasında kürsüden indi.

ASIM İSMET

Edebiyat tarihi

Suriyei Vehbi

İzmirde milli kütüphanede 27-124 numroda mukayyet şair seyit «Vehbi»nin sultan Ahmet salisin yapmış olduğu düğünü tasvir iden «süriyye» sini güzel bir yazıyla 1166 senesinde yazmış olan «seyit ebu Bekir bin elhaç Hasan'ın bir kitabı vardır. Bu eser bize on ikinci asırdaki saray havat ve israfatını pek mükemmel göstermektedir. On yedinci asır Türk milletinin en felâketli bir devridir. «Viyan» bozgunluğu ve 1094 senesi eylülünün on ikinci günü lehli«Jan Subiyeski» ye mağlup olan «Kara Mustafa» paşanın tetbirsizlik ve gururu Osmanlı ordusunu, milleti harp, perişan etmişti. 1130 tarihinde padişah olan sultan Ahmet sadrı azam İbrahim paşanın himmetiyle «pasarofça» muahedesi yapıldıktan sonra kızlarının düğünlerini ve oğulları şehzade «Süleyman, Mehmet Mustafa ve bayzıt»in sünnetlerini yaptırdı.

Çünkü «humar harp neşve-i sulhu salahe münkalip olmuş ve âlem taze hayat ve şevki cedit bulunmuştu » İstanbul halkı sarayı örnek ittihaz etmeye başlamıştı.

Halkı cihan hümay himayetinde asude ve fitne-i devran saye-i biyeddi seyfi hadidinde olmanın hayatı nas şevahit zevk ve safaya menus ve meşguf ve tibai şevk istinas esbabı taraba meluf olmuştu. Düğün tedari-kâtı için 1132 senesi ramazanın yirmi beşinci cumartesi günü

mutbah emini Halil efendi (sürhumayun)eminit ayin edildi. Lavazımı ziyafet temini mühim me'seleydi. Alınan eşyanın envaini gene (Vehbi)nin agzından dinleyelim. (Lavazım sür mutbayaası için subesu adamlar tayin olunup Ezenkemit kazasından onbin ağaç sini, Tekir dağ ve Şehir köyü ve Hudave-ndigâr sancağından Mekece, Taraklı, Gölpazarı kazalarından bin ördek, sekiz bin tavuk, iki bin mısır tavuğu, üç bin piliç, kebuter alındı) bundan mada on beş bin mevlit tablası düğün yeri olacak (Ok) meydanının tezyini için on beş bin şişe kandil on bin şerbet kavanozu tedarik olunmuştu. Bundan başka hanende başı (Hasar çebe) ile seksen kişilik bir hanende ve sazende hey'eti tertip edildi. Eylendirmek maksadiyle yüz yirmi maskara tutuldu.

Ziyafet devlet için sarayda mevcut evaniden mada erkâm devlet ve esnafında bakır kapları tencere sahan, kazanları alınmıştı. Ok meydanında bazı dükkanlarla evler alay düğününe mani olmamak üzere yıktırılmıştı.

Düğün hazırlıklarına zilka-denin beşinci pazar günü başlanmış ve bu dillere destan olan muhteşem fakat milleti biraz daha fakir, perişan iden düğün tam yirmi gün devam etmiştir.

Sultan Mustafanın kızı (Ummetullah) sultanla sür humayuna davetli olan Musul valisi

Osman paşa'nın düğünü çok parlak olmuştur şair Vehbi : surnamesinde bu hususta :

Elhasıl olup garip seyran Bu suru görenler oldu hayran Bir böyle düğün görülmemiştir Hiç böyle safa sürülmemiştir demektedir :

Otağı humayunun Ok meydanına kurulmasından sonradır ki İstanbul yerinden oynamıştı,

Vehbi :

Cihan efendilerinin görüp mürüvvelim.

Göğnü açıldı yüzü güldü halkı dünyanın.

deye düğün için uzun bir methiye yazmıştır. Saray adeti olduğu veçhile : gelin edilen sultanlarla, sünnet edilen şehzadelere vüzerâ ulema tarafından çok kıymetli hediyeler verilmişti Sadrı azam İbrahim paşanın hediyeleri bütün hediyelerden daha parlaktı, bunların içinde :

«Tabidari giranbehden masnu resmi matbu bir kuşak, bir mücevher kâse-i feğfur ve aynalı hint işi bir mücevher çekmece, üç yüz itri sahi beşer donluk olmak üzere ikişer bohça acemî ve İstanbulî dibayziba ve ağır telli ev zuhurhatayı rus ve Mısır mükemmel donanmış iki at vardı.Şehzadelere virilen hediyeler meyanında zamanın en meşhur hattatlarına mesela Hafız Mehmet, Kutahiyevî ali bin Apdullah Üsküdar Hasan efendilere yazdırılan kuranlar vardır. Suri humayun için hediye verenler yalnız vezirler deyildi esnaf ve ehali hırfe-tinde hediyeleri mühim bir yekûn teşkil ediyordu esnaf hey'etlerinin alay resmi çok

Mekteplerde Kooperatif

TEŞKİLATI

Teavün teşkilatı mes'elesi-
din, tesanüt ve terbiye unvanı
altında, bu kongra progra-
mının teklif ettiği üçüncü
mevzu merbut olduğunu
zannediyordum. bu üçüncü
mevzu, şu şekilde tertip edil-
miştir :

Aile ve mektepte, paranın
hakimiyetine karşı nasıl mu-
kabele etmeli ?

Paranın meş'um zulmünü
gittikçe azaltmağa çalışan
teavün şirketinin hâkim bir
seciyesi vardır. Para, faal ve
bilfeile mevcut tesanüdün
büyük bir düşmanıdır. Bu
amiyane iddia, bize derhal
hırslı menfaat takip eden
hotgâmlığı düşündürür. bu -
nunla beraber, teavün şirke-
tinin en faydalı rolünün, bu
düşünüş tarzında olmadığını
zannediyorum.

Paranın meş'um hâkimi-
yeti daha başka bir şekil alır
ki: diğergâm, alicenap olupta,

parlak ve muhteşem olmuştu
hulâsa yirmi gün devam iden
bu şahane düğün milleti bir
kat daha fakirletmiştir. Düğün
tam 1132 senesi zilhiccesinin 24
perşembe günü hitan cemiyeti
yapılmış ve bu «ruzi firuzda
vüzera, ülema ve bazı ricali
devlet emini sur tarafından
şekerler ihdasiyle şirinkan ve
sur humayun itmami residei
hitam bulmuştu.

Bu tarihi sur bize gösteri-
yorki saltanat her zaman sefahat
ve ihtişam düşünmüş ve milleti
ihmal eylemiştir.

HİKMET TURHAN

bana rağmen sermayenin
meş'um hakimiyetini teshil
ve himaye eden adamların
bulunduğu görülebilen yer-
lerde, sefil hotgâmlık faik
bir müdahalede bulunamaz.
O halde, paranın istibdadı
şahsi arzuların değil, eşya
ve insanlara hâkim olan
iktisadi teşekkülün umumî
sistemine neticesidir. Bu eski
ve tesanüde muzır sistem
karşısında, teavün şirketi,
yekdiğerine yarduma müsait
yeni bir iktisadi sistem gibi
dikilir. Bu sebepten dolayıdır
ki: Bevhelmîl terbiyei ahlâ-
kiyenin üçüncü kongrasından
terakkiperver dumağlara ve
bütün dünyanın mürebbilerine
bunu tavsiye etmesini reca
ediyoruz. Hali hazır içtimai
teşkilâtta kendimizi paradan
vareste tutamayız. Para ser-
mayenin timsali olduğu gibi
sermayeye de serveti beşeri-
yenin mukadder kıymeti deni-
lebilir. Bu servet, hâli hazır
kadar insanların gayret ve
işlerinin birikmiş hasılasıdır.
Üzerine yazdığım kâğıda,
oturduğum masaya, bu satır-
ları çizen kaleme sahip olmak
için, bana para, sermaye
lâzım olmuştur. Mukaddem
bir servetin, bir kısım serma-
yenin, yani: paranın müda-
halesi olmadan hiç bir sâyi
beşer mümkün olmadığı gibi
yeni bir servetin husulü de
mümkün değildir. Bu sebep-
tendir ki: hali hazır iktisadi

hayatın, en iptidai uzviyeti,
ticaret, san'at ve ya da ziraat
mevzu bahs olsun, daima
birbirine bağlı ve birbirini
takviye eden iki ktsumdan
müteşekkildir. Bir taraftan
sermaye, paradır ki: iş tedarik
ve onun işlenmesini temin eder,
diğeri, bu işte müşterek çalışan
insanların gayreti, yani: fik-
rin ve yahut bileğin çalışma-
sıdır. Bu iki unsurdan, yani:
sermaye ve işten - kooperatif
rejimi haricinde - hangisi faik
ve hâkindir ?

- Sermayedir. ve bu faikiyet
meşru görülebilir. Eğer, sanat,
ticari ve ya ziraat bir iş teh-
likeye düşer, mahvolursa,
amiyane bir tabirle enselenen
darbelenen sermayedir. Bu
daimî, esasi, uzvi emniyetsizlik
hali hazır iktisadi taazzüvlerde
bazan ve pek hususi hallerde
vaki olduğu gibi aldanmadıkça
onun niçin hâkim olduğunu
izah ediyor denilebilir. Giriş-
tiği ve muvaffak olduğu işlerde
bu emniyetsizlik, büyük kârla-
ra, kazanç hisselerine, tam
kelimesile efsanevi temettülere,
sermayeye hak kazandırıyor.
Bu temettü hisseleri sermayeyi
on, yüz misli büyütebildiği
halde, bilmem hangi bir sil-
silei meratibi takiben, iş daima
cüz'i bir ücret alıyor. ihtiya-
clarını tatmin için, sermaye
bazan işidilmemiş ifratlar
yapıyor.

Sayı beşeri umumî bir şe-
kilde ihlâl, faideli servetleri
imha eden işleri teshil ve hi-
maye ediyor, osurelle ki, bizzat
serveti beşeriye insanı sanki
fakirleştirmek için çalışıyor.

Sermaye, rekabetin şiddetini,
menfaat için mücadeleyi,
zaiflerin istismar etmek sure-
tiyle artırıyor ve tam manası-
yla rekabetçi, mücadelecî bir
sermaye oluyor. amelenin ka-
zançta alâkadar olduğu işin
sermaye ile olan münasebet-
lerindeki bütün asrî fütühatı,
işteki sâyi hissesi, mesai saat-
larının tanzimi v.s.. bu garip
vaziyeti asla değiştirmiyor.
Teavün şirketi müdahale et-
meyince, umumî iktisadi fa-
aliyetin esaslı taazzüvü, para-
nın mutlak hakimiyeti altında
kalıyor ve beşeriyet bizzat
kendi istihsal kudreti içinde
sakatlanıyor, iktisadi taazzüve
teavün şirketi ne gibi mes'ut
yenilik getiriyor ?

İşle sermaye, daha doğrusu
fikri ve ameli sâyi arasına
ahenk koyuyor. Teavün şir-
keti, iktisadi teşekküllere bu
ahengi emniyetle ve basit bir
şekilde verir. Tanıdığınız bir
istihlak kooperatifini düşünün-
üz. Sermaye bizzat müsteh-
likeler tarafından veriliyor,
bu kendi müşterisiyle kurul-
muş bir iştir, kendilerine ait,
kendi sermayeleriyle teşekkül
etmiş olan ve kendilerinin
idare ettiği iktisadi bir tad-
zzüvü kendi istinkâfları yüzü-
nden tehlikeye atmak, imha
etmek, ne dalâlettir. Bundan
başka, ilk kurbanları kendi-
leri olacağı için sermaye-
lerinin niçin gayri tabii talepler
karşısında kalmasına müsaade
etsinler ? Temettü hissesi talep
etmeyen, sabit bir kazançla

AH BENİM OLSAYDI

Ruhunda yüzerken o, şerefli bir alkışım
Acısına katlandım, kalbime her basışım,
(Venüs)ü imrendiren bu ilâhi sarışım
Zifiri gecelerin dogan bir ay dı rapbim.

Varlığımı bağlayan imanım dinim ile
Taptım bu canlı (put)a yıllarca bile bile,
Değil narin vücudu, magrur hayali bile,
Çölde bir serap gibi gözümde kaydı rapbim.

Kıskançlığın dişleri pençe pençe derimde,
Kalbim ateş kesilir unutmak isterimde,
O, ki yıllardan beri bütün ümitlerimde:
Sevgisini çağırın içli bir naydı rapbim,

Dem olur iğeriimde bir canavar solurda
Bütün arzularımı ram ederim bu kurda
Tam on dokuz baharım, bu serabı uğurda
Kül olan varlığımın kahrını saydı rapbim

Bir değil bin bir değil nasır bağlayan derdim
Eller gönül takındı bende hicrana erdim
Bu çilekeş kalbimi göysüne gül ederdim
Bir saniye bu kadın benim olsaydı rapbim,

MUSTAFA ŞEVKET

iktifa eden sermaye kooperatif
sermayesidir. Böyle bir ser-
maye espekulasyon ve istismar
men ve ancak işin hüsnü
cereyanına dikkat eder. koo-
peratif olmuyan işlerde, işin
tedvirine memur san'atkarla
müdürün endişeleri garip bir
şekilde farklıdır. Kooperatif
işlerde, sermaye hâkim değil
ancak bir vasıttadır. Burada
aldadıcı reklâmlar, blöfler
yoktur.

İşin terakkisi, hüsnü tan-
zimi, kooperatif müdürlerinin
sâyi ve düşüncelerinin yegâne
hedefidir. Nazım, müceddit ve
yeni bir sermaye olan koo-
peratif sermaye, yavaş ya-
vaş bu sıralarda bütün cih-
anda vasat derecede nazım,
hatta bazan imhakâr ve bir
birint tahrip einceye kadar,
mücadele eden cüzlere mun-
kasımsermaye aleyhine diki-
liyor.

ALİ RIZA

Profesör Ferrierin İzmir Konferansları

- 4 -

MUHTELİT TERBİYE

Hanımlar Bey'eri!

Muhtelit terbiye bugünün bir içtimai ihtiyacına tekabül etmektedir ki mazide buna ihtiyaç hissedilmiyordu. Eveliden kız ve erkek çocuklar mekteplerde ayrıyorlardı çünkü böyle yapılması zaruridir zannediliyordu; fakat yaşadığımız günlerde içtimai şartlar değişti ve artık mekteplerde kızları, erkekleri, ayırmak, eski adamların zannettiği gibi ne zaruridir ne de mümkündür. Bu gün Avrupa ve Amerikada kadın ekseriya hayatını kazanmak mecburiyetindedir. Bilhassa umumi harp içinde kadınlar her işi yapmağa mecbur kalmışlardır. Diğer taraftan garp memleketlerinde ailenin manası ihlâl etmekte ve kaybolmaktadır. öyle ki bu mana hem fabrikalarda çalışan amele arasında hem zengin muhitlerde kayboluyor. Günden güne her san'atta karşısında rakipler gören erkekleadede bir tahavvül baş göstermektedir. Bu gün artık kadına harici bir himaye temin edilemiyorsa onda deruni bir himaye meydana getirmek zaruridir. bu hal kadına olduğu kadar erkeğe de lazımdır. Bunun birinci şartı: cinsi terbiye işidir fakat bu kâfi gelmez çünkü insana hakim olan sade dimağı değildir,

cinsi terbiye, ancak yükeek bir ahlak muhiti içinde yapıldığı takdirde kıymetlidir. garp memleketlerinde bu mes'ele çok münakaşa edildi. bu cinsi terbiyeye çocuklar tarihi tabii derslerinde hazırlanabilir. Nebatlarda ve hayvanlarda çoğalmanın nasıl olduğu anladılır. Lakin nev'i beşer mevzubahsolunca bunu bütün sınıfa hitaben izah pek doğru değildir sanırım çünkü çocukların bazısında cinsi his erken uyanır bazısında geç.

Geç uyanacak olanlarda biz tacil etmiş olmıyalm. Bu mes'eledede çocukların cahil kalmaması için oniki yaşlarına doğru (Ferdî) bir surette söylenebilir. Fakat bunu söyleyecek kimsenin pek liyakatlı ve çok yüksek ahlaklı olması şarttır; eğer lazım olan irfana malikse bazan bunu kızlara anneler ve oğullara babalar yaparlar. bazanda muallim mektep müdürü veya doktor yapar. uzviyet noktai nazarından izaha en münasip fırsat doktorlara düşüyor: fakat bunu izah ederken doktorların spri-tüel noktai nazarlı olması lazımdır. cinsi terbiye için sade dersler kâfi değildir; buna vasıtalı yollardanda varmağa uğraşmalıdır. Bu vasıtalı yolların bir kıymeti menfidir: meselâ alköl gibi; uzviyeti tahrik eden şeylerden çekinmek

bir kıymeti de müsbettir; sağlamaştıracak şeylere, meselâ spora teşvik gibi. Mutedil bir surette olunca sporlar uzviyeti zarardide eden şeylere meydan vermez. Bu bapta denize ve göllere girmek faydalıdır. jimnastik iyidir. Cinevre açık hava mekteplerinde oniki yaşına kadar kız ve erkek çocuklar yalnız bir dizlik ile birlikte jimnastik yaparlar diğertaraftan vakı tedbirler suretinde çocuklara kız ve erkekli müşterek hayat hazırlamak lazımdır. darbı mesel (hasta olupta iyi olmağa çalışmaktan ise evelce ihtiyatlı hareket etmek daha iyidir) der. Hayvanları tedrip hnsusunda salâhiyet sahibi olan Fransız doktoru (Hachet suplet) bu bapta tarassutlarda bulunmuştur. Dişilerinden ayrı yaşayan kurtların ve tilkilerin daha azgın olduğunu görmüş-tür ama dişisi ve erkeği beraber yaşayan hayvanların daha asude ve daha muvazeneli inkişaf ettiğini gördü. Uzviyet için doğru olan bu inkişaf hadisesi ruh için de böyledir. Bir çok muhtelif mekteplerde bati ve fukat muvazeneli bir inkişaf görülmektedir. İşte bunun içindir ki cinsi terbiye üzerine çocuklar gerek vasıtalı gerek vasıtasız tenevvür etmekle beraber yaşamaları da en esash bir şarttır.

Şimdi mes'elenin bir tarih çesini bir de muhtelif memleketlerde nasıl yapıldığını görelim. Muhtelif terbiye usulü olan İsveç finlandiya, Holânda gibi şimal memleketlerinde tatbik edilmeğe başlanmıştır. Bu memleketlerde mekteplerin çoğu otuz seneden beri muhtelittir; Fakat cenup memleketlerinde meselâ İspanyada 1884 denberi bir muhtelit mektep vardır. yirmi beş sene evel İtalyada ben bir çok muhtelit liseler ziyaret ettim. Amerikad muhtelit çok taammüm etmiştir; fakat ruhi sebeplerden ziyade iktisadi endişe amil olmuştur. Bu sebeplerin adedi azaldı. Muhtelif terbiye usulüne edilen itirazlar şunlardır:

Amerikalı (Stanley-hal): sınıfta kızlarda bulunduğu için derslerin seviyesi düşüyor. Çünkü kızlar yükseğe çıkamıyorlar. İngilterede (Roddi): mektepler ayrı olmalıdır; çünkü erkeklerin daha zor derslere ihtiyacı vardır ki kızların bu derslere ihtiyacı yoktur, der. Almanyalı Foeister: kızlar, erkek tarzına ve erkek merhametsizliğine düşüyorlar diyor.

Tetkik edince anlarız ki bu itirazlar muhtelit terbiye usulünü iyi tatbik edemiyen mekteplerdedir. çünkü muhtelit terbiye demek, sadece kız ve erkekleri bir dershaneye koymaktan ibaret değildir. Piskolojiye istinat etmeksizin yapılan erkek çocuklara mahsus programlar erkek çocuklar için bile fenadır. kızlar için ise daha fenadır. Bir misal alalım; meselâ imtihanı anlayış tarzı. Bizim garp memleketlerinde

Düğüm

Sevdiğimi daha ilk gördüğümde,
Bağladım gönlüme ben bir düğüme,
Yıllardır bu бага, her ördüğümde,
Tek bir yabancı tel takmadım bile!
Düğümü bir ateş, bağrım cehennem,
Kirpiklerimde hiç kurumayan nem.
Oğlunun üstüne titreyen annem;
«Yavrum!» dedi, dönüp bakmadım bile!

EŞREF SABİT

imtihan demek hafızada mevcut yüzlerce bilgi arasından birini çıkarmak demektir. bu usul sathi bir hafıza meydana getirir Ekser genç kızlarda derin bir hafıza vardır. fakat onlarda fikirleri taazüv ettirebilmek için lazımdır. Hafıza daima daha derin araziye kökler salan bir nebata benzetilebilir.

İmtihanlar için istenilen sathi ve gelip geçici hafıza piskolojisinin bu müşahedesine muğayirdir. Muhtelit terbiyeye itirazlar, daha ziyade eski mektebe edilmeğe layıktır. muhtelit terbiyede üç derece vardır:

1 — Nehari mekteplerde birlikte ders okuma.

2 — Yeni mekteplerde beraber bulunma. Fakat eski program, eski usul ile.

3 — Yeni mekteplerde muhtelit bulunma.

Bu üçüncüsünün de üç şekli vardır:

İngilterede Bidals yeni mektebinde biri kızlara diğeri erkeklere mahsus iki bina vardır; (Frensbom-Heights) Yeni

mekteplerinde kızlar ve erkekler aynı binada ama katları başka.

Almanyada Odenveld yeni mektebinde muhtelif evler var. Burada büyüklü ve küçüklü kız ve erkekler bir aile gibi, aynı evde bulunuyorlar. (Beraber ders okum) dan bilâhare bahsedeceğim. Şimdi İngiltere muhtelif leyli mekteplerinden bahsedeceğim. (Burness) namında bir zat İngilterade büyük dir anket açtıktan sonra bir eser yazdı. Bu zat altmış bir muhtelit mektep müdüründen tahkıkatta bulundu.

Anket yarısı kız yarısı erkek on dört bin talebeyi ihtiva ediyor. Bu müdürlerin çoğu, muhtelit terbiyenin lehindedirler. Anketin her suali (Sey'i= Objektif) olduğu için neticede mes'elenin leh ve aleyhine dair hakikaten (Şey'-Objektif) bir cetvel husule gelmiştir.

Başlıca mahzur, terbiyede muallimlerin tarassudunun güç olmasıdır. Lakin tek bir cinsin mekteplerinde vukua gelen

(ihtibas [*]) hadisesi olmadığı için muhtelit mektepler daha şen, daha çalışkan, daha kuvvetlidir.

Muhtelit terbiyeye en vazih misal, (Odenwald) mektebidir. Çocuklar, muallimlerin evlerine taksim edilmişlerdir. Tıpkı aileleri nezdinde gibidirler. Pek sıhhi bir hayat ta temin edilmiştir. Saf havadan bütün bedeni istifade ettirmek üzere hava banyosu de yapılar. Etrafı duvarla örtülü bir yerde kızlar, elbisiz jimnastik yapıyor. Bunu kışın bile yapıyorlar ve uzviyeti kuvvetlendiriyorlar. Dersler her fen bir ay okutulmak suretiyledir. idare işi de mektep cumhuriyeti sistemindedir. Bu cumhuriyet sistemiyle olan idarede, kızlar mühim teşkilatçılık rolü oynamaktadırlar. Bütün bu şartlarla beraber olunca muhtelit terbiye, pek güzel neticeler veriyor. Bu neticeler üzerine pek sayanı dikkat haller zikrolunmaktadır. Bunlardan birisini zikrederim. Bir genç, ebeveyninin nezdinden kaçıp fena kadınlarla yaşamağa başlar. Hangi mektebe koydularsa kaçır. Bu gencin babası, mektebin müdürü (Geheeb) e çocuğunun mektebe kabulünü reca eder. Delikanlı mektepte, gördüğü hürriyet ve ahlaktan hayrete düşer. Bir müddet sonra kaçmak ister. Kaçar. Babası tekrar mektebe getirince müdür ona der

[*] Bunu anlamak için Şekip Beyin (Feruidizm) namındaki tercümesini tavsiye ederim.

ki: oğlum eğer istiyerek kalacaksan kal, aksi takdirde git. Delikanlı kalır. Lakin bir müddet sonra bir genç kız, iğfal etmek ister. Fakat genç kız, ona hata eden çocuğu karşısındaki anne gibi muamele eder. Delikanlı pek müteessir olur ve hakir düşer. Fakat (kadın güzelliğinin) ne demek olduğunu anlar. ve bu hadiseden sonra, tahsilinin sonuna kadar en sağlam ahlaklı bir genç olarak kalır. Bizim memleketlerde kız ve erkek çocukların ne suretle inkişaf ettiğini anlatayım; 12 yaşına kadar, alelümüm bir birlerinin eyi arkadaşlarıdır. Bizde küçük kızlar, ekseriya daha hilecidirler. Erkek çocuklar daha açık kalblidirler. Kızlar daha nazik. Erkekler daha haşın ve kabadırlar, Muhtelit terbiyede daha küçüklüklerinde kızlar, erkeklerden açık kalblilik ve erkeklerde kızlardan nezaket almak-tadırlar. 12, 16 yaş arasında iki cins bir birinden uzaklaşır. Hatta birbirinden nefret ederler. 16, 20 yaşlarında, daha yüksek bir anlayışla, birbirlerine tekrar yaklaşır. Erkek delikanlı, genç kızın inceliğini takdir etmeğe başlar. genç kız da erkek delikanlının sebat ve metanetini taktir etmeğe başlar. Genç kızlar gayri meş'ur bir surette müstakbel aile ocağının muhafız ve hamisini ararlar.

Birazda mukayeseli kadın erkek psikolojisinden bahsetmek lazım. Bazı müellifler derler ki kadında hâkim olan hissiyattır, erkekte hâkim olan akıl ve

muhakemedir. (Prince de Lig ne) hatıratında derki: kadın, görenekleri, adetleri yapar. Erkek kanunları meydana getirir. Adetler bir ırkın gayri meş'ur bir surette yaptığı şeylerdir. Kanunlar ise şari ve nazımların tesbit ettiği adettir. Müelliflerin çoğu bu fikirdedir. Yalnız bu bapta bir istatistik yapılmamış. Yirmi beş sene evvel (Husmans) mukayeseli erkek ve kadın ruhiyatı üzerine geniş bir anket yaptı. Amerikada Moor ve Burt, dahi vasi mikyasta anket yaparak binlerce vesika elde ettiler. Bu iki zat, erkek ve kadında, zahiri mühim farklar buldular: Kadın daha iyi hissediyor. Erkek daha iyi temyize malik. Hissi bir kıymete malik, koku, renk, savt, lamiye ihtisaslarında kadın, erkeği geçiyor. Fikri ve ameli bir kıymete malik: Hareket, vezin, ziya, satih, uzunluk gibi ihtisaslarda ise erkek, kadından üstündür.

Kadın, yeni hareketler öğrenmekte ve yeni fikir tedarikinde erkekten üstündür. Fakat sür'at, intizam, sıhhat işlerinde ki bunlarla evlaceden müterabit fikirler tekrar bağlanır, bunlar da, erkek kadından üstündür. Ve nihayet, heyecanlarla alakadar yüksek fikir işlerinde kadın üstündür. Erkek ise, o fikirleri doğrudan doğruya ifade kudretine maliktir. ve bu fikirleri hareket ve amel ile ifadeye meyyaldır. İstatistiklerin gösterdiği bu farkın sebebi ne acaba?

Buna dair iki muhalif fikir vardır. Bazıları, bu sebebin irsi olduğunu ileri sürüyor.

Diğerleri ise bunun sadece terbiye ve an'aneden mütevellit olduğunu söylüyorlar. Eğer mes'eleye veraset zaviyesinden bakacak olursak, bir insan müsavi miktarda dede ve nineye malik. Bir kız, pek bariz kadın tipi arz ediyorsa, bu surf veraseten gear denilemez. Terbiyeden mütevellit deyenler, kızlar ve erkekler ayrı terbiye ediliyor, başkalık bundan neş'et ediyor. Bunlara göre meselâ bir kıza, erkek terbiyesi verilse erkek gibi yetişir. Lakin yeni mekteplerde elde edilen netayici gördükten sonra bunun doğru olmadığını anlıyoruz. Çünkü burarda kız ve erkek beraber oldukları halde, bunlar gene kendi cinslerinin seciyyelerine manukler. Bu iki noktai nazarı terkibi bir muhassalasını alacak olursak şöyle diyebiliriz: Kadında yuva, aile, çocuk zevki gibi bazı irsi evsaf vardır. Bu insiyakların çevresini dalayan diğer umumi melekeler de var ki: bunlar hem kadına hem de erkeğe şamildir. Bununla beraber, alınan terbiye ve an'ananın kadın evsafını sağlamıştığı doğrudur. Bu hususiyetler tetkik olunca, muhtelit terbiyenin lüzumu aşıkardır. ve muhtelit terbiye, kız ve erkekleri, aynı rejime tabi tutmak değildir. Kızlar arasında bile birbirlerinden başka tipler vardır. Mektep kız olsun erkek olsun her birine muvafık vaziyet ihzar edebilmelidir.

Müsavat lazım, fakat akli selimin istediği müsavat. Erkek ve kadına aynı ictimai vaziyet aynı iş teklif etmek, müsavatı yanlış anlamaktır. İyi olan

BEKLİYORUZ !

Biz, ki rintleriz; yeni cem bekliyoruz: İbda, etsin bir yeni âyin daha; eskiler Bizi mestedemiyor, denedik birer birer; Bu karanlık yollarda hâlâ emekliyoruz...

Hilâl, maşukamızın kaşına inmez oldu, Yükseklerden yay gibi kalbe oklar saplanıyor, Herkes, dolup boşanan kadehi hisaplıyor, Asıl sermest eden saz, saki bilinmez oldu...

Düşmüşüz harikanın bile iptizaline; Dudagımızda şimdi ne bir kadın adı var, Ne aşkın, ihtirasın; ne şarabın tadı var... Anlıyanlar ağlıyor şimdi kendi haline!

Saki!.. bana sunduğun öyle bir billûr olsun: Erisin deyer deymez ateşli dudaklar, Renk versin fecir gibi saçındaki aklara, gurup gibi gözümün çevresi mosmör olsun!

Ey cem!.. o bilmediğim kadehi dolduran şey, Ruhumun günahına cehennemle eş olsun; Coşkun nabızlarında akan bir ateş olsun, O olsun kalbim deye sol göğsümde duran şey!..

İstemem düşüncem bir sazlı, gümüş göl olsun: Zevkalmam martilerin sinemde sevgisinden; Hiç bir şey anlamam ben, mehtabın «Servis» inden Durgun göl olmasın da samlar esen çöl olsun...

Yazık dikenlik oldu eşsiz gönül bağımız! Hep ruha bir şey sunmak isteyenler acemî; Boşa mı bekliyoruz bilmem ki yeni cemi? Yarabbi! susuzluktan çatladı dudagımız...

Behçet Kemal

müsavat, hukukça olan müsaviliktir. Fransız inkilabının öne sürdüğü insanlık ve vatandaşlık hukuku beyannamesinde müsavat, çok iyi tarif edilmiştir: İstidatlarına göre insanın ve vatandaşların müsavatı. İstidat kaydı, insanların müsavi olma-

diğını ifade etmektedir. İstidatlar nazarı itibara alınmaksızın zorla müsavat yapılmak istenilen her memlekette, milletin canlılığı öldürülmüştür. Müsahabeme nihayet vermek için Türkiyede muhtelit terbiye şartlarından da bahsetmek is-

terim. Türkiyede kız ve erkek beraber okuma var. Buna dair işte bizim garptaki müşahedelerimiz: Belki burada sizde aynı şeyleri müşahede edecek-siniz. Bunun mukayesesi şayanı dikkat bir şey olur.

Bizde kızlar sür'atle, erkekler betaetle cevap veriyor. Kızlar daha hatsi, erkekler daha mülâhazalı. Kızlar sorulan sūale daha evel cevap veriyor. Fakat yanlış bir suretle. Erkekler ise geç cevap veriyor, fakat doğru olarak. Muhtelit mektepte kızlar, düşünerek cevap vermeğe, erkeklerde sür'atle cevap vermeğe uğraşıyorlar. bu suretle her iki cins, kendi hatalarını ıslaha çalışıyorlar.

Burness, yaptığı ankette hangi cinsin daha üstün olduğunu da sordu: Riyaziyede kız ve erkek müsavi. Biyolojide erkekler, kızlara biraz üstün. Nazariyelerin tatbikinde teknikte erkekler kızlardan çok üstün. Güzel san'atlarda, netayic müadil. Fakat şahsi istidatlar pek muhtelif. Yaratıcı muhayyile kızlarda fazla. Fakat tatbiki şeyler yaratmakta erkekler üstün. Teknik ve yaratıcı kuvvet istiyen musiki bestelerinde erkekler kızlara üstün. Filhakika bestekâr erkekler, kadınlardan daha çoktur. Bununla beraber vasatilere pek fazla ehemmiyet vermeğe gelmez. Çünkü şahsi istidatlar pek mühimdir. Meselâ kadınlarda fazlalığı söylenen yaratıcı muhayyile, bir çok erkeklerde de vardır. Diğer taraftan erkeklerde faz-

lalığı söylenen, teknik şeylere istidat, bazı kadınlarda fazladır. Binaenaleyh mektebin vazifesi, kız ve erkeği noktai nazarını değil, istidatları nazar itibara almalıdır. Pek mükemmel olan muhtelit terbiye usulünün kabulünüzden dolayı sizleri tebrik ederim. Çünkü Türk vekar ve sekinet sahibidir. Dinî ruhiyat noktai nazarından denilebilir ki: İslamlık, Aarabistanın yakıcı çöllerinde doğmuştu. Öne sürdüğü kadın ve erkek ayrılması prensibi Arabistan iklimine mahsus olan ateşin şehvet temayülüyle mücadele endişesinden ileri geliyordu. Diğer bir çok dini

tedbirler gibi bu da sıhhi endişe ile öne sürülmüştü. Lâkin, şimdi Türkiyede. Türk ırkının bu tedbire ihtiyacı yoktur. Hatta daha ileri gidilerek diyebileceğim ki; bu nevi tedbir, tehlikelidir bile. Çünkü öyle içtimai şartlar içinde yaşıyoruz ki her iki cinsin faaliyeti zarurî olarak birbiriyle karışmaktadır. sağlam ve mert bir ırkta kadın ve erkek, mazinin bu gibi an'anasını yakıp geçer ve istikbalin sahibi olurlar.

Tercüme eden: Kız muallim mektebi

Usul Hocası

M. Rahmi

HODBİN

Bir zaman yanılarak gönül verdimse sana,
Gururuna yakışmaz dönüp bakma arkana;
O firari nazarlar istemem eksik olsun,
Artık muhtaç değilim ben senin sadakana!

Histen nasipsiz olan bir hayalden bana ne,
Gönlün varsın atlasın daldan dala isterse;
Ben o gün genç yaşında kahrolayım... bir daha
Dilim tutulmayupta sana sevgilim dersen!

Bütün şiirlerimde za'fımın eseri var,
Hüsranlı yıllarımın hayatımda yeri var,
Bu dakika kalbimde aşkım için redamet
Senin için de yalnız merhamet hisleri var!

İzmir : 1929

Süleyman Sıddık

Maarifte

Geçen hafta, merhum Necati Beyden sonra maarif vekâletini deruhite buyuran İsmet Paşa Hz. «Hükümetin başlıca temel işlerinden olan» bu vazifeyi Vasıf Bey'e tevdi etmişlerdir. bu sebeble her iki vekilin tamimleriyle bir tahassüs sütunlarımıza aynen aldık.

VASIF BEY

Başvekil ve maarif vekili İsmet Paşa Hz. Maarif vekâletinin Vasıf bey'e tevdi dolaşısıyla Maarif erkân, memurin ve mensubinine hitaben atideki tamimi göndermişlerdir:

«Maarif Vekâletinin pek de gımlı işlerinin müstakil bir vekil tarafından görülmesine imkân bırakmak üzere bu vekâletten affımı Reisicumhur Hazretlerinden istirham eyledim. Hükümetin başlıca temel işlerinden olan Maarif Vekâletinin ve onun bütün mensuplarının muvaffakiyetleri için bundan sonrada çalışacağım.

Gördüğüm samimi yardımdan dolayı Maarif arkadaşlarıma saygılı teşekkürlerimi takdim ederim.»

Vasıf beyin tamimi

Maarif Vekâletine tayin buyurulan İzmir Mebusu Vasıf bey Maarif teşkilatına atideki tamimi göndermişlerdir:

«Maarif Vakâleti vazifesine bugün başladım. Reisicumhurumuz Gazi Mustafa kemal Hazretlerinin inkılabımız için işaret ettiği müsbet hedeflere doğru kudretli hamlelerle ilerleyen şuurlu ve necip halkımızı fennin ve bilginin bütün feyizlerinden müstefit etmek gibi kutsi bir gayeye varmak vazifesile mükellefiz. Büyük işi başarmak için meslekdaşlarımızın, devlet memurlarının ve münevverlerimizin muzaheret-

Merhum Necati beyin «cansız bileklerinde sallanan vazife bayrağını kavrayıp daha yükseklerde dalgalandırmak»; onun aziz arkadaşı Vasıf bey'e düşmüştür.

İzmirin şen ve açık ufuklarında birlikte büyüyen bu iki gencin; 16 sene evel muallimlik hayatına da el ele vererek girdiklerini Esat beyin Necati bey'e ait hatıralarında okumuştuk.

İzmirin işgali ferdasında Balıkesirde «İzmir'e doğru» cephe kuran genç zümre içinde yine onlar beraber idiler. «Bir gün geç kalmadan yigit derneğinde at oynatan kahraman şetaretiyle» koşdukları harp sahasında omuz omuza bulundular. Belki daha o günlerde, ruhlarından kopan ateşin hamle ile açdıkları «halâs bayrağını» da; böyle bir birinden kavramak için sözleşmişlerdi.

Zaferden sonraki «inkılâp hayatında» ise bu iki kahraman genç; en dürüst bir hisle aynı siyasi istikamette yükseldiler.

lerine güveniyorum. Aziz ve kıymetli arkadaşım merhum Necatinin yüksek Meclisin tasvibile ve derin bir vukuf ve imanla yürüdüğü mesai yolunda hatırasını daima tepcili ve elem ile yadederek çalışacağım.»

Mukadderatı birbirine kaynayan bu iki müstesna şahsiyetin son talifleri ise hazin olduğu nisbette kahramancadır.

Merhum Necati bay için; hayata gözlerini kaparken; «mekfûre yolunda en temiz bir hisle sarıldığı vazifesini,» kendi ruhiyle, eş yaratılmış, arkadaşına bırakmış olmak bir mazhariyettir.

Onun; ölüm döşeginde bunu belki tamamen düşünmüş olduğunu düşünmek; merhumun matemini ebediyen taşıyacak ruhlara bir teselli menbaidir.

Vasıf bey ise; ağır ve ebedi matemle yaşayacağı arkadaşının canlı hatırasıyla dolu bir muhita giriyor. Her gün, ve vazifesinin her adımında tazelenecek elem ve ızdıraplarla kahramanca cidalı göze alan, İzmirin bu yigit evlâdına hürmetler... Onun bu iki cepheli cidalde muvaffak olmasını en samimî bir hisle temenni ederiz.

Şunu da ilâve edelim ki inkılâbın nesillere kalacak kıymetli hatıraları arasında. bu iki arkadaşın vefa ve sadakatları bir fazilet timsali olarak anılacaktır.

Kemal Turan

Yeni Mekteplerde çocukların ruhî hususiyetleri

Nasıl tayin edilir ?

TALİMAT

(nadiren rahatsız)

etmez)

Ebeveynin cevap vereceği hususlar :

— Bedenî inkişaf —

Çocuk doğduğu zaman ebeveyni kaç yaşında idi? Çocuğun henüz anası baba-sı sağlamı? Değilse çocuğa kim bakıyor ? Çocuk kaç yaşında söyledi? « « « yörüdü? Çocukta bedeni bir zaaf ve ya malûliyet ve noksan var mı? (Miyopluk, yarım sağır-lık, solaklık, lisan teşevvüşü v, s.) Kaç yaşında ne gibi hasta-lıklar geçirmiştir? Doktorun ebeveyne bir ta-kım hususi vasıyası var mı? Çocuk dişlerini muayyen olan aylarda çıkarmış mıdır? Hangi aylarda? Mürebbinin cevap vereceği hususlar:

— Sualler —

Tetkik mevzuu : Adı sanı Adresi Doğduğu yer « tarih Tetkik yapıldığı tarihte ço-cuk kaç yaşındadır? (sene, ay) Mürebbi: Adı sanı Mesleği Adresi Tetkik tarihi

A-Ruhî hal, Âdî ve iptidai Hayatı Teessüriye

Çocuğun sıhhatı iyi mi ?

Mukavim (bedeni ceht ne-ticesi çabuk yorulmaz.) Et'al ve harekâtı seri Resimde, ameli işlerde ma-hir

Müşkilpesent değil, her şe-yi yer Sevdiğinden başka bir şey yemez. İştihası iyi Obur, (İştihısından fazla yer) Açlığa, susuzlığa mukavim Sıcığa, soğuğa müteham-mil

Bedeni elemelere mukavim Yeknesak mizaçlı Uykuya ihtiyacı çok (çok uyur) Bedenini, elbisesinin temiz tutmak endişesi Muhitini temiz görmek ister Kıpırdak, (kıvırdanmak-sızın uzun müddet duramaz) Canlı ve Çalâk Bu hususa dair muhtemel mülâhazat hanesi :

B- Yüksek hayatı teeşşüriye

1— İzzetinefs (benlik hissi) Tayip ve tektirlere karşı hassasiyeti

Meth ve sitayişe karşı hassa-siyeti

Alay ve istihzaya « « Hoca şakasına hassasiyeti Teveccüh kazanmak için çalışır

Serbest, tekellüfsüz (umum önünde söz söylemek ve oku-mak için mahcup değil

Mutavazı, (kendini medih-

Ahıngan, (çabuk müteessir olur)

Tekellüf ve sahtelik, malü-matçı.

Mağrur ve mütekebbir (ar-kadaşlarıyla konuşmağa tene-zül etmez)

Hatasını açıkça itiraf eder.

Kendisine layık gördüğü şeyleri başkasınada görür

Kıskanır.

Cezalara karşı mukabelesi. (şunlardan hangisi varsa altını çiziniz.)

Ağlıyor Küstah

Biedebanê harekete, ehem-miyet vermez.

Düşünceli

Homordanıcı

Yalandan ağlıyor

Lakayt

Sıkıntılı neşesiz.

Haleti ruhiyesini gizler.

II— Temellük insiyakı

Eşyalarını trampa etmek ve ticaret yapmak kabiliyeti

Pullardan, resimlerden eş-yalardan kolleksiyon yapar.

Başkalarının malına hürmet eder.

Başkalarının eşyasına göz diker.

Eşyasını muntazam tutar.

Eşyasını ihtimamlı saklar.

Eşyasını iktisat eder.

İsraf eder.

Akibetendis, ihtiyakar.

III— Tacazüp.

Mektep meşgûliyetlerinde arkadaşlarına yardım eder.

Müşbet kafalı, kalbi hissi-

yatı açık.

Samimi

Terbiyeli ve Sevimli.

Hayvanlara merhametli

Diğer çocuklarla arkadaş

olmak ister, bu takdirde arka-

daşlarının muhiti içtimaisi,

yaşları, cinsiyetleri.

IV— Cinsi temayül

Diğer cinse mensup çocu-klarla olan münasebatında

mevzu şunlardan hangisini gösteriyorsa altını çiziniz.

Sade, tabii

Mahcup

Takılmağı sever

Muazzip, kavgacı

Müstehzi, alaycı

Diğer cinse mensup çocuk-ların cemiyetlerini arar.

V — İçtimai insiyaklar

Bir ve ya ziyade cemiyetin azası, hangilerinin ?

Bu cemiyetlerin başında mı?

Gurup halinde oyun oynar mı ?

VI— tedafüi insiyaklar :

Korkak

Tedbirli, ihtiyatkâr.

Cevapları, ifadeleri kat'i

Daima açık kapı bırakır

Münasebetsiz ahvalden mü-çtenip.

Hücen kızar

Kendini müdafaa için yalan söyler.

Gayri ahlâki çarelere teve-ssül (Kopya eder, kitaba bakar)

V — Bedii temayüller:

Çocukta bir artist ruhu var mı?

Edebiyatı sever

musikiyi » (konserleri)

Resmi? müzeleri?

Edebi bir zekâ ve kabiliyete malik mi ?

Musiki kabiliyeti

Tersim »

C — Zihnî hayat

I — Dikkat :

Daima dikkatli

Dikkatî kolayca dağılır

Derste oyuna dalmağa mü-

temayil

Ekseriya derse yabancı şey-lerle meşgul her derse, her

tecrübeye dikkatli

Bazı derslere, bazı tecrü-belere dikkatli hangilerine ?

Dersin nihayetine kadar dikkatini muhafaza eder

Bir müddet sonra dikkatî kesilir

Dersde ilk andan itibaren dikkatî dağılır

Derste sıkıntılı, saata bakar

II — Hafıza :

Kolay ezberler

Öğrendiğini anlamak ister

(Tenkit kabiliyeti)

Öğrendiğini düşünmeden ha-rfiyyen ezberler

Öğrendiğini uzun müddet hıfz eder

Mükemmel ve muntazam hıfz eder

III — Zekâ

Yaşının fevkinde

Yaşının dununda

Eşyayı ana hatlarıyla, taf-silâtiyle tarassut eder

Hadisatı, ef'ali insanların seciyelerini, fizyonomi ifadele-rini iyi tarassut eder

Ana hatlarının kâffesini bazı-larını, arizi olan aksamı tara-ssut eder

Esasta tevekkuf kabiliyeti

Teferruat ile vakit geçirir

Bir izahı kolayca kavrar

Bir lâtifeyi bir hamlede kavrar

Fikri liyakatı var

Suallere seri cevap verir

Fikirlerini müselsel ve ma-ntuki söyler

Tahayyül kabiliyeti var

Üslubu doğru

Muhakemeyi bilir

Vuzuh ve sıhhatla düşünür

Keşif kabiliyeti var

Canlı zengin muhayyile

Atıl, fakir »

Muhayyile hangi sahada daha faal (resim, musiki, edebi tahrir, ameli ve ya fennî işler dramatik, plastik, ritmik, san'atlar)

IV — Zihnî alaka :

Ana lisanını tercih eder

Klasik lisanları tercih eder

Modern » » »

Riyaziyatı » » »

Tabii ilimleri » » »

Coğrafiyayı » » »

Tarihi » » »

Resmi » » »

Modelaşi » » »

Ameli işleri » » »

Jimnastiği » » »

Ressamlık, heykeltıraşlık gibi plastik san'atları

Musiki

Edebiyatı, şiiri

Tercihleri itiyatlarıyla mü-nasebetdar mı ?

Nazarî derslere daha alâkah

Ameli » » »

V — Saay semeresi

Tatbikatı riyaziyede mahir

Fennî, ameli mebahiste kuvvetli (tahrirde, kitabette)

Tercüme ve nakilde kuvvetli

VI— Mektep haricinde me-şguliyet :

Bir idman kulübüne dahil

Kendini Spora vermiş han-gisine ?

Tarihîtabii seyahatları ?

Elişleri

Gezinti ve tenezühler

Mütalaa

Sinema

Tiyatro

Oyunlar : hangisi ?

D — Müteferrik sual er :

Faaliyet , Hissiyat , İrade,
Seciye , Tavrühareket , Mizaç,
V. S.

Bir hamlede çalışmağa
başlar.

Mesaisini çabuk bitirir.

Müşkülâtı mağlup etmek
gayreti.

Müşkülata tesadüf edince
çalışmağı terkeder.

Takipsiz çalışır.

Çalışması için nazaret ve
takibe muhtaç .

Curup halinde daha iyi ça-
lıştır.

Yalnız başına « « «

Çalışırken yardım Arar

Sakin (mesai esnasında ,
teneffüste)

Hareki (sert ve şiddetli
oyunları intihap eder)

Çabuk yorgunluk alâmeti
(gevşeklik, esneme, alnını elle
rinin içine almak)

Ağır, ciddi, vakur (hafif-
meşrep değil)

Cesur (tehlikeden korkmaz)
Sebatkâr, gayesini, arzusu-
nu takip eder.

Vazifesini noktası noktasına
yapar.(muntazam)

Şen ve canlı

Mahzun, gevşek, müseyyip
Nöbet nöbet canlı ev ya
lakayt

Yeknesak mizaçlı

Gülmeği sever.

Donuk, kapalı, karanlık

Sükûti

Zaptıraptı sever

Başkaları üzerinde şayanı

takdir tesirleri var

Başkaları üzerinde fena te-

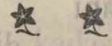
YAVRUMA

En çılgın neş'elerle çiçekle baharını

Henüz kalbin tatmadan zehrini binbir yasin

Sicak eller okşarken dağılan saçlarını

Elbet bu gün mes'utsun, elbette bahtiyarsın .

Öt ! artık bülbül gibi, öt !.. sönmesin, bu neş'en,

Çılgın kahkahalarla temelinden sars evi

Çünkü bir gün gelecek yavrüm seni halk eden

Kalbine koyacaktır bir cehennem alevi .

NAHİT NAFİZ

sirleri var.

İntizamsızlıkların elebaşısı

İntizamsızlıkta başkalarına
uyar .

İntizamı kasten bozmak
kabiliyeti

Hareketlerinde sonuna kadar
gider

Arkadaşlarının mualimle
olan münasebetlerini tetkik eder

İnatçı, abus

Münasebetsiz hareketlerde
ısrar kabiliyeti

Eyi yetiştirilmiş

Fena yetiştirilmiş

Arkadaşları tarafından se-
vilir.

Ahval ve harekâtı ile sevimli

Fevkalâde ahvalde bile ken-
dini kurtarabilir. (mes'ele ha-
llinde, ameli mesailde,teknikte

riyaziyyatta , şifahi derslerde,
içtimai ve ahlaki mesailde)

E — NETİCE

İcmal müşahedesi :

Yukardaki malumatı fazla
hisaba katmıyarak , çocuğun
umum intibalarına ait bir hü-
küm veriniz. bu hüküm çocuğun
toplulu bir ifadesi olsun

Yukardaki suallerin karşı-
sına sahife boyunca amudi
çizgilerle dört hane açınız. bir
sualde mevzubahs kabiliyet
çocukta varsa, birinci haneye
bir (X) , yoksa ikinci haneye
bir (X) , az çok mevcut ise
üçüncü haneye (+) , vaziyet
tamamıyla şüpheli ise dördüncü
haneye bir (?) işareti koyunuz .

AHMET HİKMET

Alfabenin Tarihçesi

İnsanlar pek eski zamanlar-
da hayatları ile alâkadar olan
mühim ve nakle şayan vak'-
aları ; korkunç ve heyecanlı
hadiseleri, bilhassa kahraman-
lığa ait menkabeleri ekseriya
nazmen masal ve hikâye şek-
linde tesbit ederek müafaza
etmeğe çalışırlardı. Fakat ağız-
dan ağıza geçip gelen bu
mahfuzat bir nesilden diğer
nesle , bir zamandan diğer
zamana intikal ettikçe nakille-
rinin çokluğu, nisbetinde mu-
balâğalara maruz kahr ve
gittikçe hakiki şeklinden uzak-
laşırdı .

Her şahıs , her hangi bir
vak'a ve ya hadiseyi nakleder-
ken mutlaka ona kendi şahsiyet
ve rubiyetinden bir şey ilâve
etmekten nefsini men edemiyor
ve böylelikle en ta ve basit
vak'alar bile en harikülâde bir
şekil alıyordu .

Nihayet öyle bir devir gel-
diki bütün bu hikâyeleri efsa-
nevi şekillerinde mütalâa etmek
hemen , hemen imkânsız bir
hâle girdi .

Bereket versinki mes'ele bu
şekilde kalmadı . yoksa bu
hurafat yığıntıları arasında bir
zerre mesabesinde kalan haki-
katı yakalamak ve onunla hem
nevimizin geçen hayatı hakkı-
nda malumat edinmek, hükü-
mler vermek çok müşkül bir
işolacaktı . Beşerin ince zekası
buna mücadele etmedi . Geçen
vak'aları haikata daha yakın
bir şekilde hem uzakta bulunan
hemcinslerine anlatmak hemde
müstakbel nesilleri bunlardan

müstefit etmek lüzumunu his-
setti ; Buna karşı düşünüp
bulduğu ilk çare şu oldu :

« Bir takım remizler ve
timsallerle o vak'aları az , çok
cereyan ettiği şekilde tesbit
etmek » ..

İşte bu lüzumu hissediş ,
bu düşünüştürkü yazı, denilen
mühim bir ihtiaçı medenin
doğmasına sebep oldu .

Riç'i bir tettebbu bize pekâlâ
gösteriyorki ilk yazı; düğüm
yapmak suretiyle başlamıştır .
Bu vazı garip olduğu kadar
muğlakırdı ...

Esas şudur : Takriben bir
metre uzunluğunda bir ip, bu
ipe beğlanıp saçak gibi sarkı-
tılmış ince ve mahtelif renkte
ipçikler ...

Bunların üzerinde şekilce
renkçe , yükseldikçe ve düğüm
adedince yekdiğerinden, farkla
bir veya bir kaç düğüm ...
Bunda renklerin, yükseklikleri
ve düğüm adetlerinin her biri
ayrı ayrı birer manaya delâlet
eder .

Böyle bir yazının mevcu-
diyetine ilk defa müttali bulu-
nan, bir İspanyol âlimidir .

Bu zatın rivayetine bakılır-
sa ; bu yazı Amerikanın pek
eski ehâlisinden olan «Ankas»
ların icadı imiş Böyle bir ip
iptida bir Ankas mezarında
bulunmuş, ve ipin ağırlığı takri-
ben dört kilogram kadar bir
şeymiş ;

Mezarların eski nazarındaki
kutsiyeti ve böyle bir ipin orda
metfun bulunan şahısla alâka
ve münasebeti nazarı dikkata

alan İspanyol alimi bu bapta-
ki tetkikatını daha müsbet bir
neticeye isal etmek için yerli-
lerle temas ederek onlardan
bu yazıyı tabir etmek san'atını
öğrenmiş , bir müddet sonra
elde ettiği daha bir çok vesaik
sayesinde koca bir «Pero»tarihi
meydana çıkarmış ...

Yalnız şu kadar varki bu
yazı pek iptidai bir ifham
vasıtası olduğu ve muphem
muğlak bir surette ihtiyacı
beşeri temin ettiği için uzun
ve devamlı bir hayata mazhar
olmamıştır .

Maamafih bu kısır netice
beşerin azmini kıramamış ,
belki onu daha kolay daha
feyyaz bir ifham vasıtası ara-
mağa sevk etmiş ve bu taharri
neticesinde eşya ve hadisatı
resimlerle göstermekten ibaret
olan yazı meydana gelmiştir .

Resimlerle vücade getirilen
bu yazı «Düğüm» yazısına
nisbetle daha yeni ve daha
sadedir . Bu yazıda her şeyin
timsali az , çok bir meşhuda,
bir mahsusa delâlet ettiği için
anlaşılması okadar zor değildir .

Bu ikinci yazıyı «Meksika»
nın eski sekenesinden olan
«Asteğ» lerle «Çin» lilerin ,
eski «Mısır» lıların ve mede-
niyetin ilk müessiselerinden
olan «Sümmer» yenlerin ku-
llandıkları elde edilen eserler-
den anlaşılmaktadır . Hatta
«Meksika»nın fethi zamanında
«Asteğ» lerin bu yazı ile
yazılmış mükemmel bir ede-
biyatı olduğu rivayet edilmek-
tedir. Fakat nasılsa «İspanyol»

BAHAR GECELERİ

kıtlar çok kıymetli ...

Gönlümdeki bu heyecan, bu sürur ne sevgili? Sen benim yanan dudaklarıma ve yanan gönlüme kaynağımızın kevserini sundun ...

Saçlarını birkucak sırma gibi göğsüme dök! Onları parmaklarımla tarayayım ve ayın ışıkları altında gözlerim kamaşa, kamaşa öreyim. Kokularını esen rüzgâr çalıp gitmesin ...

Gül dalları koncalandı ve bahar rüzgârı onların kokularını emdi. Bu koncaların arasında geçen hayatımız mesut ve emellerimiz bahar gibi çiçekli ... Hayata bir an göz açıp kapamak bir saadettir; bizse onun baharını yaşıyoruz... Bunları hatırlıyormusun Sevgili? ... Dikkat edelim: Cehennem zbanileri vaktimizi sürükleyip götürmesin .. Va-

lar bunun farkına varmamış ve bu yazı ile yazılan eserler öylece mahv olup gitmiştir.

Yazı tarihinde ikinci bir tekâmül merhalesi olan bu hatında gün geçtikçe tamamen ihtiyacı beşeri temin edecek bir kndret ve kabiliyeti olmadığı anlaşılmış olacaktı bilahare bunun bir çok tadilata maruz kalarak sadeleştiğini görüyoruz. Çünkü bu yazı ile uzun şeyler yazmak pek müşküldü.

Tadilâl ve islahat ilk çare olmak üzere; aynı işaretler ikame edilmesi düşünülmüştü.

«Tasviri hat» denilen bu yazı bir az daha tekâmül ederek «Fikri hat» meydana getirmiş, artık resim davet yaşlak, miş

Senin o güzel, bülbüllerin nağmesi kadar güzel sesini dinledikçe ve kelekler gibi çiçeklerin içinde titreyerek koşuşunu seyrettikçe her şeyden sâf bir çocuk sevinciyle sevinirim. Yeni hislerle dolu olan gönlümü yeni arzularla parlayan gözlerimi ve bu bahar sabahının nurlu dakikalarını sana hasrettim .. Sevgili ...

Başımızı kayalara yaslayıp hıçkırarak ağlamadık, hicran ağına düşmedik ve hicran ödüyle yanmadık. Niçin elemle gönüllerimizi, karartalım ve niçin gözlerimizin menbalarını kurutalım? Kayalar bizim göğsümüzde hıçkırdı ve bize dert yandı ...

ve tersim edilen şeklin madde-sinden ziyade savtı mürat ifade olunmağa başlamıştı meselâ: «dışarı» terkibi nastisi ni ifade için bir «Diş» birde «Arı» resmi yapmak gibi.

Bu hatı en yüksek bir noktai tekâmüle çıkaran «Çin» hilerin olmuştur.

Çinliler bu resimleri okadar sadeleştirilmişlerdir ki zaman geçtikçe bütün o şekil almış ve her biri tek heceyi bir haka muadil olmuştu. Böyle olmakla beraber gene Çin yazısı çok zor ve çok karışık bir halde idi. Çünkü bir kök bir çok manalara delalet ederdi.

— bitmedi —

Erkek lisesi muallimlerinden Mudenoğlu

SAİT RAGİP

Giceler dağ gibi üstümüze çökemez; dalgalar emellerimizi kemiremez ve fırtınalar kudurarak günlerimizi sürükleyemez .. Gözlerimizin nuru şimşek gibi parlayıp sönmez o, güneş gibi ebedidir ...

Yazık onlara ki Sevgili; gicelerin dizinde göz yaşı döktüler ve ruhlarını kararttılar. Elem bağına girdiler, hicran çeşmesinden su içtiler. Onların gözlerinde ve gönüllerinde nur yoktur. Şimdi karanlık yollar da hıçkırıyor, hıçkırıyor ağıyorlar ...

Onlara saadet verildi, neşe ve sürur verildi. İstemediler .. Flem ve ızdırabı gönüllerine eş yaptılar ... Şimdi dalâlete saptıklarını anladılar ve hareketlerinden pişman oldular .. Heyhat ki günler geçti... Ve zamanlar uzaklaştı .. Gidilen yollardan dönülür ve kaybedilen zamanlar bulunurmu? ..

Gönlümdeki bu heyecan bu sürur ne sevgili? Sen benim yanan dudaklarıma yanan gönlüme kaynağımızın kevserini sundun ... Saçlarını bir kucak sırma gibi göğsüme dök! Onları parmaklarımla tarayayım ve ayın ışıkları altında gözlerim kamaşa kamaşa öreyim.

OSMAN ULUĞ

İmtiyaz sahibi ve mes'ul müdürü:

Ahmet Hikmet